**УДК 378.147**

# АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ІННОВАЦІЙ ТА БЕЗПЕКИ У ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ: ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЧЕРЕЗ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕТИЧНУ ОСВІТУ

*Павленко О.В., к.т.н., доцент*
*Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сфера транспортних технологій є ключовим елементом економічної та безпекової транспортної архітектури будь-якої держави. Якість підготовки фахівців у цій галузі має вирішальне значення, оскільки їх професійні рішення безпосередньо впливають на безпеку експлуатації об'єктів критичної інфраструктури та життя громадян. У цьому контексті академічна доброчесність перетворюється з етичної норми на професійний імператив [1].

Рішення задач в сфері транспортних технологій потребує від здобувачів, науковців пошуку рішень з удосконалення функціонування транспортних та логістичних систем [2-4]. Для цього потрібно обробляти велику кількість даних, їх оцінювати – це все потребує відповідального ставлення та враховувати сучасні вимоги щодо

Актуальність обраної теми зумовлена низкою сучасних викликів і стратегічних пріоритетів, які стоять перед вищою освітою та транспортною галуззю України:

1. Стратегічна важливість для безпеки та інфраструктури

Академічна доброчесність у сфері транспорту та транспортних технологій є критичною умовою національної безпеки та стабільності. Недоброчесність на етапі навчання прямо призводить до некомпетентності фахівців, що може мати катастрофічні наслідки при проєктуванні, будівництві чи експлуатації об'єктів транспортної інфраструктури. Відтак,

якість підготовки фахівців, заснована на чесності, є питанням нульової толерантності до ризику.

2. Забезпечення інноваційного розвитку галузі.

Сучасна транспортна галузь потребує швидкого впровадження інновацій (інтелектуальні транспортні системи, безпілотний транспорт, нові матеріали та технології). Ці інновації базуються на достовірних наукових дослідженнях та розробках. Академічна недоброчесність (маніпуляція даними, науковий плагіат) руйнує довіру до результатів досліджень, гальмує науково-технічний прогрес і перешкоджає ефективному впровадженню новітніх технологій.

3. Необхідність впровадження цифрових механізмів.

В умовах тотальної цифровізації освітнього процесу та професійної діяльності виникає гостра потреба не лише у формальному контролі (антиплагіат), а й у використанні передових цифрових технологій (прокторинг, електронні портфоліо, аналіз розрахунків) для проактивного забезпечення авторства та самостійності виконання технічних завдань. Це вимагає розробки нових, галузево-орієнтованих методик.

4. Формування професійної етики фахівця

Актуальність теми посилюється потребою у формуванні стійкої професійної етики у майбутніх інженерів. У швидкозмінному технологічному середовищі недостатньо лише знань; необхідне усвідомлення соціальної відповідальності за ухвалені технічні рішення. Інтеграція етичної освіти у фахові дисципліни є ключем до виховання чесних і відповідальних фахівців, готових протистояти корупційним ризикам у професійній діяльності [5].

Таким чином, дослідження перспектив реалізації академічної доброчесності через подвійний вплив цифрових інструментів та етичної освіти є життєво важливим для забезпечення високої якості кадрового

потенціалу, технологічної безпеки та інноваційного майбутнього транспортної галузі України.

Академічна не доброчесність є викликом у транспортній освіті. У нашій сфері недоброчесність має свої специфічні виклики.

1. Плагіат технічних розрахунків: списування або копіювання формул, розрахунків на міцність, моделювання транспортних потоків без розуміння та коректного цитування джерел.

2. Несамостійність: використання готових рішень, завантажених з інтернету, замість розробки власних проєктів і схем.

3. Фальсифікація даних: у наукових роботах або лабораторних дослідженнях (наприклад, «підгонка» результатів по оцінці якості), що спотворює результати.

Наслідком цих дій являються некоректні рішення у проектуванні нових технологій, неефективні логістичні схеми, зрештою – загроза безпеці. Ми не можемо дозволити, щоб такі фахівці вийшли на ринок.

Основним фундаментом академічної доброчесності на сьогодні є: чесність, відповідальність, повага та справедливість.

Першою перспективою є цифрові технології: системи перевірки: використання антиплагіатних програм не лише для тексту, а й для аналізу схожості формул, алгоритмів та інженерних рішень; електронне портфоліо: фіксація всіх етапів роботи студента та його прогресу в електронному вигляді, що ідентифікує авторство та підтверджує самостійність виконання; технології proctoring: забезпечення прозорості та контролю під час дистанційних іспитів та тестувань.

Другою перспективою є етична освіта та формування культури: інтеграція етики у фахові курси: необхідно відходити від загальних лекцій про етику, потрібно вбудовувати кейси про професійну етику інженера-транспортника безпосередньо у дисципліни; тренінги з академічної культури: навчати студентів правилам коректного цитування, роботи з

великими даними та використання ліцензованого програмного забезпечення; створення Кодексу честі: розробка власного кодексу, який би відображав специфіку кафедри чи факультету і слугував би чітким орієнтиром.

Ключова роль у цьому процесі належить – викладачам випускових кафедр. Необхідно враховувати в викладацькій діяльності:

1) моделювання: викладачі повинні бути взірцем наукової та педагогічної доброчесності, власні статті та дослідження мають відповідати найвищим стандартам;

2) контроль через ускладнення: впроваджуйте завдання, які складно списати; це можуть бути аналітичні кейси, моделювання нетипових ситуацій, використання симуляторів чи польові дослідження;

3) менторство: викладачі повинні пояснювати студентам, що самостійна робота – це інвестиція в їхню безпечну та успішну кар'єру.

В якості результату таких дій – це переваги для транспортної галузі.

Інвестиції в академічну доброчесність дають відчутний результат для всієї транспортної галузі:

1) інновації: доброчесні дослідження дають достовірні дані, на яких базуються інноваційні рішення – від «розумних доріг» до гібридного транспорту;

2) безпека: кваліфіковані та чесні фахівці проєктують надійні та безпечні системи, мінімізуючи ризики аварій;

3) міжнародна співпраця: підвищення репутації нашого університету та визнання кваліфікації наших випускників на міжнародному рівні.

Таким чином, академічна доброчесність у сфері транспортних технологій є критичним професійним імперативом, оскільки вона безпосередньо впливає на безпеку об'єктів інфраструктури та достовірність інновацій у галузі. Реалізація цього принципу вимагає комплексного

підходу, що поєднує впровадження передових цифрових технологій (аналіз розрахунків, електронні портфоліо) та формування етичної культури через інтеграцію професійної етики у фахові дисципліни. Ключову роль у цьому процесі відіграють викладачі-ментори, які моделюють доброчесність і створюють складні, індивідуалізовані завдання, що, як результат, забезпечує високу якість підготовки кадрів і конкурентоспроможність транспортної галузі України.

*Література :*

1. Improving students' academic integrity through academic integrity training (AIT) program in higher education / Ramdani Z. et al. *Journal of Applied Research in Higher Education*. 2024. Vol.17(5). P. 1959-1972.

2. Muzylyov D. Medvediev I. Pavlenko O. Risk factor assessment in agricultural supply chain by fuzzy logic. IOP Conference Series: *Earth and Environmental Science*. 2024. Vol. 1376 (1). 012038.

3. Pavlenko O., Kopytkov D. An approach to determine the rational scheme of delivery for the international consolidated shipments. *Комунальне господарство міст*. 2019. № 147. С. 35-41.

4. Павленко О.В., Калініченко О.П., Нефьодов В.М. Методика формування ресурсозберігаючої технології доставки вантажів транспортно-логістичним центром. *Комунальне господарство міст*. 2018. № 142. С. 96-102.

5. Goode G. S., Bailey-Tarbett L. K., MacGillivray L. Who cares for teachers? Operationalizing an ethic of care in a professional development. Teaching and Teacher Education. 2025. Vol. 153. P. 104803.